

Protocol: Cervixuitstrijkje (BVO)

Doel:

- Het bevolkingsonderzoek op baarmoederhalskanker (cervixcarcinoom).

Uitvoering:

- In opdracht van de vrouw.
- Door de arts, doktersassistente

Indicatie:

- Uitnodiging van het bevolkingsonderzoek

Contra-indicatie:

- Doktersassistente: enkel een cervixuitstrijk via BVO, niet bij klachten
- Niet tijdens de zwangerschap
- Niet binnen 6 maanden na bevalling
- Niet tijdens menstruatie
- Tijdens de volgende situaties:
 - o Na een uterusextirpatie incl. cervix verwijderd (ICPC X78 en X77)
 - o Als vrouw i.v.m. cervixklachten bij een gynaecoloog loopt, brief mee naar gynaecoloog
 - o Als de vrouw het laatste half jaar behandeld is voor (een voorstadium van) een cervixcarcinoom
 - o Als er minder dan een jaar geleden i.v.m. klachten al een uitstrijkje gemaakt is.

Complicatie:

- Lichte bloeding van de baarmoederhals (stopt na 1 dag)
- Kortdurend onaangenaam gevoel na inbrengen speculum.

Aandachtspunten:

- De vrouw ziet meestal erg op tegen dit onderzoek. (angst voor pijn, angst om er van onderen raar uit te zien, angst om vervelend te ruiken, schaamte)
- Geef de vrouw de ruimte om iemand mee te nemen naar het onderzoek, als zij dit prettig vindt.
- Het onderzoek mag geen pijn doen.
- Stop direct als de vrouw aangeeft niet verder te willen gaan.
- In eerste instantie wordt er gekeken in het laboratorium naar het HPV virus (humaan papillomavirus). Bij positief dan volgt er onderzoek naar de cellen van de portio (baarmoedermond) en cervix (baarmoederhals).
- Er is nu ook in het rijksvaccinatieprogramma een inenting tegen (hoog risicotypen) HPV opgenomen.
- Iedere vrouw tussen de 30-60 jaar, en ingeschreven in een Nederlandse gemeente, krijgt een uitnodiging, elke 5-10 jaar
 - o De uitstrijk van 45 en 55 komen te vervallen, als bij 40 e/o 50 jaar geen HPV is gevonden
- Iedere vrouw kan ook kiezen voor een zelfafnameset (die ze via de uitnodiging zelf kunnen aanvragen)
- Het bevolkingsonderzoek is kosteloos, eventuele vervolgonderzoeken niet.
- Transgender mannen met een baarmoeder kunnen ook voor een cervixuitstrijk komen (de

Protocol: Cervixuitstrijkje (BVO)

mannen dienen dit zelf aan te vragen, + evt. kosten voor het onderzoek zelf te declareren).

- Een doktersassistente mag alleen een BVO afnemen, niet een uitstrijk bij klachten, deze dient door een arts gedaan te worden.

Hygiëne regels:

- Nagels kortgeknipt en schoon
- Draag geen nagellak, kunst- of gelnagels
- Ontblote onderarmen
- Jasschort
- Geen sierraden/accessoires aan handen en onderarmen
- Lang haar opgestoken

Benodigheden:

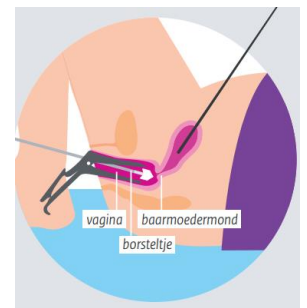
- Desinfectans, alcohol 70%, voor de werkplek
- Afvalbak/bekken
- Lamp
- Niet steriele handschoenen
- Uitstrijkmetaal met potje
- Verzendmateriaal
- Lange wattenstok of een korentang met gaasjes (5x5 cm)
- Speculum
- Onderlegger
- Brief met aanvraag onderzoek + brief met meegestuurd barcodestickers (of een digitaal labformulier baarmoederhalskanker)
- Behandeltafel (evt. met (gynaecologische) beensteunen)
- Evt. een gynaecologische kussentje
- Evt. handdoekje voor wat extra privacy
- Maandverband of inlegkruisje

Werkwijze:

- Pas handhygiëne toe.
- Maak een schoon werkveld en zet de benodigheden daarop binnen handbereik.
- Haal de patiënt uit de wachtkamer, en stel je netjes voor.
- Controleer de NAW gegevens.
- Leg de patiënt uit wat er gaat gebeuren, of ga na wat de patiënt als van dit onderzoek weet.
- Vraag naar evt. eerdere (negatieve) ervaringen.
- Vraag toestemming aan de patiënt het onderzoek uit te voeren.
- Vul samen het labformulier in.
- Plak de barcodesticker op het potje en op het formulier (bij digitaal, komt de 2^e barcode sticker te vervallen)
- Desinfecteer de werktafel.
- Was/ desinfecteer de handen
- Vraag de patiënt de onderkleding te verwijderen en op de behandeltafel plaats te nemen, leg ondertussen alle materialen binnen handbereik.
- Plaats een handdoekje over de vagina.
- Stel de behandeltafel in, voor een goede werkhouding voor jezelf.

Protocol: Cervixuitstrijkje (BVO)

- Plaats de onderlegger onder de billen van de vrouw
- Instrueer de vrouw de juiste lichaamshouding aan te nemen.
- Geef aanwijzingen om de vrouw te laten ontspannen.
- Leg stapsgewijs uit wat je doet
- Was of desinfecteer de handen.
- Trek handschoenen aan.
- Houdt het speculum onder de lauwarme kraan.
- Controleer de temperatuur, door deze tegen het binnenkant bovenbeen van de vrouw te houden, of voel zelf aan de binnenkant van de pols..
- Breng het speculum in.
 - o Spreidt de schaamlippen, zodat vagina goed zichtbaar wordt
 - o Breng met de nadere hand het dichte speculum onder een schuine hoek in
 - o Draai het speculum, in de vagina, zodat het handvat naar beneden zit
 - o Open de bladen, waardoor de portio goed zichtbaar wordt
 - o Vraag de vrouw, indien het niet lukt, het bekken te kantelen door de vuisten onder de billen te houden, of door het gynaecologisch kussentje te gebruiken
 - o Verwijderd indien nodig de fluor vaginalis (met korentang met gaasje of met wattenstok)
 - o Vraag de (huis)arts mee te kijken bij een (mogelijk) abnormale portio
- Afname van materiaal en cellen
 - o Plaats het uitstrijkborsteltje op de juiste wijze tegen/in de baarmoedermond. (het puntje van het borsteltje zit in de baarmoedermond)
 - o Draai het uitstrijkborsteltje met de klok mee: 5 x helemaal rond
 - o Verwijder het uitstrijkborsteltje voorzichtig uit de vagina
 - o Verwerk het uitstrijk materiaal
 - Stamp het uitstrijkborsteltje 10 x uit in het potje met barcode en fixeervloeistof
 - Draai potje dicht, tot de 2 markeringen recht boven elkaar staan.
 - o Verwijder het speculum, door deze eerst van de rem te halen, maar niet te sluiten
 - o Laat het speculum passief sluiten
 - o Trek het speculum terug in een spildraai
 - o Leg het speculum in een bekken
- Trek de handschoenen uit.
- Laat de vrouw zich aankleden.
- Bied een inlegkruisje of maandverbandje aan. Leg uit dat er een soort schaafwondje gemaakt is, en dat er daardoor een beetje bloedverlies kan zijn.
- Vraag hoe het met de vrouw gaat.
- Vertel de vrouw van wie, hoe en wanneer zij de uitslag mag verwachten.
- Vraag aan de patiënt of er nog vragen zijn.
- Ruim de materialen op.
- Maak het formulier verder verzendklaar, door het cervixaspect in te vullen.
- Verzamel het materiaal wat naar het laboratorium dient te gaan.
- Reinig/desinfecteer het werkoppervlak.
- Pas handhygiëne toe.

Verslaglegging:

- Maak een Soep registratie in het patiëntendossier.
 - o Bij de O: registreer je het cervixaspect

Protocol: Cervixuitstrijkje (BVO)

- Bij de E: gebruik je ICPC X37
- Je dient voor een BVO geen consult te rekenen. De betaling geschied op andere wijze.

Geen HPV: Bij een uitslag HPV-negatief ontvangt de vrouw over 5 of 10 jaar (afhankelijk van leeftijd) weer een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek.

Wel HPV: Bij een uitslag HPV positief wordt aansluitend op hetzelfde uitstrijkje een cytologische beoordeling uitgevoerd. De uitslag kan zijn:

- HPV, geen afwijkende cellen: Controle uitstrijkje door huisarts na 6 maanden
- HPV en licht afwijkende cellen: Uitslag PAP2-PAP3a1> doorverwijzing gynaecoloog
- HPV en afwijkende cellen: Uitslag PAP3a2 of hoger> doorverwijzing gynaecoloog.
- Onbeoordeelbaar: Herhaaluitstrijkje over 6 weken (niet eerder)